

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра державного будівництва

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЮСТИЦІЇ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 33 с.

Розробники:

Лялюк Олексій Юрійович, доц., к.ю.н., доцент,
Петришина Марина Олександрівна, доц., к.ю.н., доцент,
Чиркін Антон Сергійович, доц., к.ю.н., доцент

Затверджено на засіданні кафедри державного будівництва
(протокол № 3 від 14.09.2021 р.)

Завідуюча кафедри – Серьогіна Світлана Григорівна, доктор юридичних наук,
професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	9
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	16
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	16
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	18
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання.....	21
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	22
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	23
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	24

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	Вибіркова	Вибіркова
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 2022	Рік підготовки: 2022
		семестр	семестр
Загальна кількість годин – 120		2	2
		Лекції	Лекції
		год. 20	год. 6
		Практичні/семінарські заняття	Практичні/семінарські заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	110 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента – 6-8.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (захист підсумкової індивідуальної письмової роботи)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – формування цілісного уявлення про сучасне правове регулювання і практику організації діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції та основних умінь по застосуванню законодавства у цій сфері.

Завдання:

- надання теоретичних і прикладних знань щодо ролі органів місцевого самоврядування в реалізації правої політики у сфері юстиції;

- забезпечення розуміння правової основи діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції, формування умінь з реалізації їх компетенції у сфері юстиції;
- надання навичок аналізу міжнародно-правових стандартів діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції;
- формування знань основних принципів і форм взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції та навичок їх застосування;
- формування уявлення про актуальні проблеми реформи децентралізації у сфері юстиції та уміння прогнозувати її наслідки;
- надання знань системи реєстраційних повноважень органів місцевого самоврядування та навичок застосування їх на практиці;
- забезпечення розуміння правової роботи в органах місцевого самоврядування та уміння її здійснення в сучасних умовах модернізації муніципальної та державної влади;
- формування уявлень про експертну діяльність під час прийняття актів органами місцевого самоврядування та навичок її практичного застосування;
- забезпечення розуміння організаційно-правових засад діяльності органів місцевого самоврядування у сфері надання безоплатної правової допомоги та правової освіти населення та формування навичок здійснення такої роботи;
- виявлення актуальних проблем реалізації прав, свобод і законних інтересів громадян у діяльності органів місцевого самоврядування та формування навичок застосування сучасних форм їх забезпечення, охорони та захисту;
- надання знань щодо діяльності органів місцевого самоврядування у забезпеченні здійснення державної регуляторної політики та навичок її здійснення;
- формування практичних знань про організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування щодо ведення електронних реєстрів та умінь їх застосування;

- надання знань з питань правового регулювання компетенції органів місцевого самоврядування у сфері запобігання корупції та навичок застосування сучасних підходів щодо подолання проявів корупції.

Пререквізити: порівняльне правознавство, публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці.

Кореквізити: публічна служба, адміністративні послуги у сфері юстиції.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції» здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Аналізувати вплив муніципально-правових актів на регулювання відносин у сфері юстиції.
РН-2.	Визначати систему органів місцевого самоврядування, що здійснюють діяльність у сфері юстиції.
РН-3.	Характеризувати систему повноважень органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.
РН-4.	Демонструвати знання практики взаємодії органів юстиції та місцевого самоврядування в розвинених європейських демократіях.
РН-5.	Характеризувати систему правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.
РН-6.	Розкривати роль органів юстиції у формуванні та реалізації політики у сфері місцевого самоврядування.
РН-7.	Демонструвати розуміння порядку організації і проведення спільних заходів органами місцевого самоврядування та органами юстиції.
РН-8.	Розкривати особливості реалізації контрольних, координаційних та інформаційних заходів під час здійснення органами місцевого самоврядування повноважень у сфері юстиції.
РН-9.	Розкривати особливості реєстраційної діяльності та порядок ведення електронних реєстрів органами місцевого самоврядування.
РН-10.	Визначати порядок здійснення правової експертизи в органах місцевого самоврядування.
РН-11.	Демонструвати знання повноважень органів місцевого самоврядування у сфері здійснення безоплатної правової допомоги.
РН-12.	Демонструвати знання повноважень щодо забезпечення та охорони прав, свобод та законних інтересів громадян.

PH-13.	Розкривати особливості реалізації повноважень місцевого самоврядування у сфері регуляторної діяльності.
PH-14.	Визначати порядок реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у сфері запобігання корупції.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК-2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК-4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.

ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її

представляти.

ЗК1.4. Здатність здійснювати медіацію в професійній діяльності.

ЗК1.6. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.

Спеціальних компетентностей:

СК-1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК-2.Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК-3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК-10.Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають

системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК-15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК-1.1. Здатність аналізувати механізми оцінки ефективності юридичної практики за напрямками (галузями) юридичної діяльності.

СК1.4. Здатність застосовувати наукові принципи юридичного менеджменту та прийняття управлінських рішень у сфері юридичної діяльності.

СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

Програмних результатів навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН1.1.Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики.

ПРН 1.5. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.

Органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації правової політики у сфері юстиції.

Правова політика у сфері юстиції: поняття, напрямки та суб'єкти формування й здійснення. Юстиція як сфера діяльності місцевого самоврядування: поняття та особливості правового регулювання. Роль органів місцевого самоврядування в реалізації правої політики у сфері юстиції.

Правова основа діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції. Роль органів державної влади у формуванні правових засад діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції. Роль муніципально-правових актів в регулюванні відносин у сфері юстиції.

Міжнародно-правові принципи діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції та проблеми їх імплементації в Україні. Значення практики ЄСПЛ для удосконалення правової основи діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.

Інституційні та функціональні засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.

Система органів місцевого самоврядування, що здійснюють діяльність у сфері юстиції. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері юстиції: поняття, види, особливості реалізації. Виключна компетенція місцевих рад у сфері юстиції. Роль постійних та тимчасових комісій місцевих рад в процесі здійснення ними діяльності у сфері юстиції. Власні та делеговані повноваження виконавчих комітетів та інших виконавчих органів місцевих рад у сфері юстиції. Проблеми розмежування повноважень органів місцевого самоврядування й органів державної влади у сфері юстиції та напрямки їх розв'язання.

Міжнародно-правові стандарти та зарубіжний досвід діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.

Система міжнародно-правових стандартів діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції. Європейська стратегія інновацій та належного урядування на місцевому рівні: основні положення та проблеми імплементації в Україні.

Органи місцевого самоврядування в країнах ЄС, які здійснюють діяльність у сфері юстиції. Роль та завдання органів місцевого самоврядування країн ЄС у сфері юстиції. Практика взаємодії органів юстиції та органів місцевого самоврядування у розвинених європейських демократіях (Франція, Польща, Німеччина, Італія). Роль принципів верховенства права та належного урядування при здійсненні органами місцевого самоврядування функцій юстиції.

Порядок взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції в Україні.

Правова основа взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції. Принципи взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції. Система форм взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції. Організаційні форми взаємодії з представницькими органами місцевого самоврядування. Порядок організації і проведення спільних заходів виконавчих органів місцевих рад з органами юстиції.

Організаційні методи взаємодії органів юстиції та місцевого самоврядування в Україні. Координація-взаємодія органів місцевого самоврядування з державними органами у сфері юстиції. Контроль під час здійснення органами місцевого самоврядування діяльності у сфері юстиції. Інформаційне забезпечення як спосіб взаємообміну інформацією між органами юстиції та місцевого самоврядування. Роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні діяльності органів юстиції.

Роль органів юстиції у формуванні та реалізації політики у сфері місцевого самоврядування. Компетенція органів юстиції у здійсненні реєстрації актів органів місцевого самоврядування. Реєстрація політичних

партій та контроль за їх діяльністю як форма забезпечення демократії участі у здійсненні місцевого самоврядування.

Децентралізація державної влади у сфері юстиції в контексті правової реформи в Україні.

Цілі, завдання, напрямки реформи децентралізації у сфері юстиції. Проблеми реалізації реформи децентралізації влади у сфері юстиції. Здобутки та перспективи здійснення реформи децентралізації влади щодо повноважень органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.

Система сучасних заходів правового, організаційного, інституційного, компетенційного характеру, спрямованих на удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції. Проблеми приведення взаємодії місцевого самоврядування та органів юстиції в Україні до європейського рівня. Концептуальні засади оновлення компетенції органів місцевого самоврядування на засадах децентралізації та субсидіарності. Сучасні тенденції покращення гарантій місцевого самоврядування в Україні.

Охорона, захист, припинення порушень та поновлення порушених прав місцевого самоврядування. Судовий захист прав місцевого самоврядування. Звернення до суду про визнання незаконними актів органів виконавчої влади, інших органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальної громади. Проблеми представництва органів місцевого самоврядування в судових органах. Проблеми співвідношення держави та місцевого самоврядування в аспекті реалізації звернення прокурора до суду в інтересах держави.

Модуль 2. Особливості реалізації компетенції органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.

Організаційно-правові засади реєстраційної діяльності органів місцевого самоврядування.

Система органів місцевого самоврядування, які здійснюють діяльність у сфері реєстрації. Система та види реєстраційних повноважень органів місцевого самоврядування. Державна реєстрація юридичних осіб та фізичних

осіб-підприємців, як форма легалізації муніципальних публічно-владних інституцій та суб'єктів господарювання. Участь органів місцевого самоврядування в реєстрації прав власності на нерухоме майно. Реєстрація місця проживання фізичних осіб. Реєстрація актів цивільного стану органами місцевого самоврядування.

Організаційно-правові аспекти здійснення правової роботи в органах місцевого самоврядування.

Правова робота в органах місцевого самоврядування: поняття та суб'єкти здійснення. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері правової роботи.

Організаційні засади юридичної служби в органах місцевого самоврядування: питання взаємодії з територіальними органами Міністерства юстиції.

Поняття експертної діяльності у сфері місцевого самоврядування. Законодавчі вимоги до актів суб'єктів місцевого самоврядування. Система органів та підрозділів, що здійснюють правову експертизу актів місцевого самоврядування. Види експертиз у сфері місцевого самоврядування. Роль роз'яснень Міністерства юстиції України в процесі здійснення експертиз правових актів органів місцевого самоврядування. Значення правових висновків та методичних рекомендацій Міністерства юстиції України для здійснення експертизи актів місцевого самоврядування. Порядок та процедурні питання здійснення експертиз в процесі нормотворчої діяльності місцевого самоврядування.

Організація правового навчання та підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері надання безоплатної правової допомоги та правової освіти населення.

Правові основи надання безоплатної правової допомоги та правової освіти населення органами місцевого самоврядування. Роль органів місцевого

самоврядування щодо формування та забезпечення діяльності установ з питань надання безоплатної правової допомоги.

Участь органів місцевого самоврядування у сфері правової освіти, правової обізнаності, інформування населення, доступу громадян до джерел правової інформації. Правопросвітницькі проекти в сфері місцевого самоврядування та участь в них органів юстиції. Муніципальний досвід роботи органів місцевого самоврядування в процесі підвищення правової обізнаності членів територіальних громад. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку інститутів демократії участі. Національна програма правової освіти населення та роль органів юстиції і місцевого самоврядування у забезпеченні її виконання. Сучасні підходи до модернізації форм підвищення рівня правової підготовки населення.

Забезпечення та охорона прав, свобод і законних інтересів громадян у діяльності органів місцевого самоврядування.

Національна стратегія у сфері прав людини: роль органів місцевого самоврядування в її реалізації. Роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні прав внутрішньо переміщених осіб. Проблеми реалізації громадянами права на участь в управлінні державними та місцевими справами. Участь органів місцевого самоврядування в реалізації антидискримінаційної політики.

Правові засади діяльності суб'єктів місцевого самоврядування у сфері вчинення нотаріальних дій. Посвідчення заповітів та здійснення інших окремих нотаріальних дій уповноваженими особами місцевого самоврядування: правове регулювання та порядок здійснення.

Діяльність органів місцевого самоврядування в процесі формування інституту присяжних в Україні. Взаємодія органів місцевого самоврядування з установами виконання покарань, уповноваженими органами з питань пробації.

Органи місцевого самоврядування як суб'єкти регуляторної діяльності: організаційний та функціональний аспекти.

Місце органів місцевого самоврядування у забезпеченні здійснення державної регуляторної політики. Роль органів юстиції у здійсненні державної регуляторної політики.

Система та види регуляторних актів органів місцевого самоврядування. Особливості підготовки та прийняття регуляторних актів органами місцевого самоврядування. Проблеми відстеження результативності регуляторних актів органів місцевого самоврядування. Основні напрямки удосконалення регуляторної діяльності органів місцевого самоврядування на сучасному етапі.

Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування щодо ведення електронних реєстрів.

Роль органів місцевого самоврядування у механізмі забезпечення ведення державних реєстрів. Види електронних реєстрів та роль органів місцевого самоврядування у їх формуванні та веденні. Організаційно-правові питання взаємодії електронних реєстрів.

Участь органів місцевого самоврядування в процесах ведення та розпорядження електронними реєстрами. Забезпечення органами місцевого самоврядування ідентифікації та верифікації інформації електронних реєстрів. Особливості доступу та користування електронними реєстрами органами місцевого самоврядування. Проблеми забезпечення доступу органів місцевого самоврядування до єдиних та державних реєстрів. Захист персональних даних, як головний принцип діяльності органів місцевого самоврядування під час ведення електронних реєстрів. Проблеми забезпечення доступу до публічної інформації органів місцевого самоврядування при взаємодії електронних реєстрів.

Порядок ведення реєстру територіальної громади. Роль органів місцевого самоврядування у веденні державного реєстру виборців. Участь органів місцевого самоврядування в адмініструванні Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Участь органів місцевого самоврядування у веденні Єдиного державного демографічного реєстру. Органи місцевого

самоврядування як розпорядники реєстру адміністративно-територіального устрою. Організаційно-правові засади взаємодії органів місцевого самоврядування з іншими органами державної влади, які здійснюють адміністрування електронних реєстрів.

Організація роботи в органах місцевого самоврядування щодо запобігання корупції.

Компетенція органів місцевого самоврядування у сфері запобігання корупції. Форми діяльності органів місцевого самоврядування щодо запобігання корупції. Запобігання конфлікту інтересів у діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Додержання антикорупційних вимог в діяльності посадових осіб місцевого самоврядування.

Взаємодія органів місцевого самоврядування з органами юстиції з питань запобігання корупції. Роль органів місцевого самоврядування у виконанні антикорупційної програми.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції				
		Тема 1. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації правової політики у сфері юстиції.	12	2	2	6
		Тема 2. Інституційні та функціональні засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.	12	2	2	6
		Тема 3. Міжнародно-правові стандарти та зарубіжний досвід діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.	12	2	2	6
		Тема 4. Порядок взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції в Україні.	12	2	2	6
		Тема 5. Децентралізація державної влади у сфері юстиції в контексті	12	2	2	6

		правової реформи в Україні.				
		<i>Разом</i>	50	10	10	30
		Модуль 2. Особливості реалізації компетенції органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.				
		Тема 1. Організаційно-правові засади реєстраційної діяльності органів місцевого самоврядування.	10	2	2	6
		Тема 2. Організаційно-правові аспекти здійснення правової роботи в органах місцевого самоврядування.	10	2	2	6
		Тема 3. Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері надання безоплатної правової допомоги та правової освіти населення.	10	2	2	6
		Тема 4. Забезпечення та охорона прав, свобод і законних інтересів громадян у діяльності органів місцевого самоврядування.	12	2	2	8
		Тема 5. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти регуляторної діяльності:	12	2	2	8

		організаційний та функціональний аспекти.				
		Тема 6. Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування щодо ведення електронних реєстрів.	8	-	-	8
		Тема 7. Організація роботи в органах місцевого самоврядування щодо запобігання корупції.	8	-	-	8
		<i>Разом</i>	70	10	10	50
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	20	80

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції				
		Тема 1. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації правової політики у сфері юстиції.	12	2	-	6
		Тема 2. Інституційні та функціональні	12	2	-	6

		засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.				
		Тема 3. Міжнародно-правові стандарти та зарубіжний досвід діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.	12	2	-	6
		Тема 4. Порядок взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції в Україні.	12	-	-	12
		Тема 5. Децентралізація державної влади у сфері юстиції в контексті правової реформи в Україні.	12	-	-	10
		<i>Разом</i>	46	6	-	40
		Модуль 2. Особливості реалізації компетенції органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.				
		Тема 1. Організаційно-правові засади реєстраційної діяльності органів місцевого самоврядування.	12	-	2	6
		Тема 2. Організаційно-правові аспекти здійснення правової роботи в органах місцевого самоврядування.	12	-	2	6
		Тема 3. Організаційно-правові засади діяльності органів	12	-	-	12

		місцевого самоврядування у сфері надання безоплатної правової допомоги та правової освіти населення.				
		Тема 4. Забезпечення та охорона прав, свобод і законних інтересів громадян у діяльності органів місцевого самоврядування.	12	-	-	12
		Тема 5. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти регуляторної діяльності: організаційний та функціональний аспекти.	12	-	-	12
		Тема 6. Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування щодо ведення електронних реєстрів.	12	-	-	12
		Тема 7. Організація роботи в органах місцевого самоврядування щодо запобігання корупції.	10	-	-	10
		<i>Разом</i>	74	-	4	70
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	6	4	110

5. *Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за п'ятибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться у кожному модулі у формі колоквіумів. Оцінка за колоквіум – від 0 до 10 балів;

- впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної *роботи* (підготовка презентації, опрацювання додаткової літератури тощо). Оцінка за самостійну роботу складає 20 балів. Загальна оцінка за роботу на практичних заняттях та колоквіумах складає від 0 до 80 балів.

- обов'язковим видом самостійної роботи для студентів денної форми навчання є підсумкова індивідуальна письмова робота. Така робота захищається студентом наприкінці курсу. За результатами захисту підсумкової контрольної роботи студент денної форми може отримати 0,5,10,15,20 балів. Максимальна кількість балів за самостійну роботу, яка виконується у вигляді підсумкової індивідуальної письмової роботи – 20 балів. 0 балів унеможлиблює отримання заліку.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти денної форми навчання з навчальної дисципліни є захист підсумкової письмової роботи на останньому занятті.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти заочної форми навчання з навчальної дисципліни є диференційований залік.

Мінімальна кількість балів для отримання заліку за результатами роботи на практичних заняттях та захисту підсумкової контрольної роботи – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Письмова підсумкова робота	Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль 1		Модуль 2				
Практичні заняття	Колоквіум	Практичні заняття	Колоквіум			
max 20	max 10	max 20	max 10	max 20	max 20	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 20	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки.
	15	Основні питання висвітлено поверхнево, висновки не

		мають самостійного характеру.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, немає висновків, студент слабо володіє матеріалом роботи.
Письмова підсумкова робота	Max 20	1. Робота оформлена відповідно до вимог кафедри 2. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки 3. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо
	15	1. Робота оформлена відповідно до вимог кафедри 2. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела та власні висновки 3. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо
	10	1. Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками 2. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела та власні висновки 3. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків
	5	1. Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи 2. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для аргументування дослідження та висновки. 3. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та аргументованості і доведеності висновків
	min 0	1. Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела і містить методологічні помилки 2. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію суджень і проаналізувати інформацію. 3. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю для студентів (курсантів) денної форми

Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ	Визначення
90-100	Відмінне володіння теоретичним матеріалом, демонстрація зарубіжного досвіду, проведення порівняльних аналізів зарубіжної та вітчизняної практики, відмінне виконання та захист письмової підсумкової роботи
80-89	Добре володіння теоретичним матеріалом, демонстрація власних підходів до вирішення практичних завдань, виконання самостійно роботи, робота та демонстрація змісту додаткових джерел літератури, добре виконання та захист підсумкової письмової роботи
70-79	Добре володіння теоретичним матеріалом навчальної дисципліни, виконання всіх вимог викладача, виконання практичних завдань, постійна участь у дискусіях з власною аргументацією проблематики, що обговорюється, добре виконання та захист підсумкової письмової роботи
60 – 69	володіння теоретичним матеріалом лише з незначною кількістю помилок, виконання практичних завдань, систематичні виступи на практичних заняттях.
50 – 59	Володіння теоретичним матеріалом вище середнього рівня з кількома помилками, виконання практичних завдань з незначною кількістю помилок, незначний прояв активності на практичному занятті
40 – 49	Непогане володіння теоретичним матеріалом, але зі значною кількістю недоліків, наявність невиконаних практичних завдань, незначна активність на практичних заняттях
30 – 39	Постійно низький рівень володіння теоретичним матеріалом, часте невиконання практичних завдань, непередготовленість до виступів
20 – 29	Низький рівень підготовки до практичних занять, ситуаційне володіння матеріалом, відсутність будь-якої активності на занятті
0 – 19	Дуже низький рівень володіння теоретичним матеріалом, пропуск та невідпрацювання практичних занять, постійне невиконання практичних завдань, неможливість до виступів

Шкала підсумкового педагогічного контролю для студентів заочної форми

Визначення	Кількість балів	Критерії оцінювання результатів навчання
зараховано	100	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі, орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою

		3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі
	90	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	85	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	75	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача
	70	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача
	60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку
Не зараховано	55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з основної дисципліни.

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. №5203-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – №32. – Ст. 409.
3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 52. – Ст. 561.
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 87. – Ст. 156.
5. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2.06.2011 р. № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577
6. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 16. – Ст. 146.
7. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 51. –Ст. 553.
8. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 9. – Ст. 79.
9. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
10. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383
11. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2.06.2016 № 1403-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 29 – Ст. 535

12. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №2-3. – Ст.12.
13. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 31. – Ст. 545
14. Про Єдиний державний реєстр нормативних актів: Указ Президента України від 27.06.1996 № 468/96 // Урядовий кур'єр від 04.07.1996.
15. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 54. – Ст. 1455.
16. Про запровадження Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та здійснення правової інформатизації України: Постанова Кабінету міністрів України від 11.12.1996 № 1504 // URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1504-96-п>
17. Про затвердження положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF#Text>
18. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та користування ним: Постанова Кабінету міністрів України від 23.04.2001 № 376 // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 17. – Ст. 747.
19. Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 207 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 28. – Ст. 1108.
20. Про затвердження порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування // Наказ Міністерства юстиції України від 11.11.2011 р. № 3306/5 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 91. – Ст. 3312
21. Про затвердження Методології проведення антикорупційної

експертизи від 24.04.2017 № 1395/5: Наказ Міністерства юстиції України // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1395323-17#Text>

22. Порядок проведення антикорупційної експертизи: Наказ Міністерства юстиції України від 18.03.2105 р. № 383/5 // URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0303-15>

23. Порядок проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів Національним агентством з питань запобігання корупції: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.072016 р. № 1 // URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1184-16>

24. Антикорупційна експертиза як засіб запобігання корупції: роз'яснення Міністерства юстиції України від 21.05.2012 // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0018323-12>

25. Методичні рекомендації щодо здійснення експертизи нормативно-правових актів (їх проектів) на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, затвержені Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини 15 серпня 2006 р. // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 10. – С. 164-182.

26. Методичні рекомендації щодо проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів, схвалені постановою колегії Міністерства юстиції України від 21 листопада 2000 р. № 41 // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/va041323-00>

27. Методичні рекомендації щодо участі органів юстиції у виконанні постанови Кабінету Міністрів України від 9 березня 1999 р. № 339 «Про затвердження Порядку контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади» в частині здійснення органами місцевого самоврядування повноважень у сфері легалізації об'єднань громадян: Наказ Міністерства юстиції України від 20.06.2008 № 1040/5 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/339-99-%D0%BF#Text>

28. Методичні рекомендації з проведення гендерно-правової експертизи

актів законодавства та проектів нормативно-правових актів, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 27 листопада 2018 року №3719/5 // URL: <https://minjust.gov.ua/m/pravovi-zasadi-provedennya-genderno-pravovoi-ekspertizi>

Література

Основна література

1. Азнар М. Французький приклад регіоналізації, децентралізації та деконцентрації Організація регіональної та місцевої влади: досвід держав-членів Європейського Союзу / М. Азнар // Спеціальне доповнене видання Українсько-Європейського Журналу з Міжнародного та Порівняльного права. – К., 2005. – С.38-49
2. Бабінова О.О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід / О.О. Бабінова. – К.: Фенікс, 2011. – 268 с
3. Баймуратов М. Децентралізація та компетенція місцевого самоврядування в Україні / М. Баймуратов // Віче. – 2015. – №12. – С.14-17
4. Бодрова І.І., Любченко П.М. Європейський досвід удосконалення місцевого самоврядування. – Х.: Оберіг, 2012. – 64 с.
5. Вільгушинський М. Й. Взаємодія судів з державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю: шляхи наукового пошуку / М. Й. Вільгушинський // Держава і право : зб. наук, праць. Серія Юридичні і політичні науки. - Вип. 55. - К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. - С. 147-153.
6. Вюртенбергер Т. Організаційна структура регіонального рівня в Німеччині // Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід. Збірник матеріалів та документів / Науковий редактор: М. Пухтинський. – К.: Атіка-Н, 2006. – С.264-269
7. Гапєєв Л. Правова освіта населення: взаємодія влади і громади. // Держслужбовець – 2020, жовтень - № 10

8. Гончарук Н. Взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування: правові й функціональні аспекти / Наталія Гончарук, Леонід Прокопенко // Публічне управління [Текст]. — 2011. — № 1. — С. 32.
9. Горлажек Гжегож. Нова модель Польської регіональної політики після децентралізації держави [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.largis.org.ua/largis1/ukraine/copmponentu/rpu.htm>
10. Добровільне об'єднання територіальних громад в Україні / Серьогіна С.Г., Бодрова І.І., Любченко П.М. та ін.. – Х.: ПромАрт, 2017. – Вип.21. – 216 с.
11. Досвід впровадження стандартів доброго врядування на місцевому рівні в Україні та інших європейських країнах / В.С. Куйбіда, В.В. Толкованов. – Київ, ТОВ “Поліграфічний Центр ”Крамар”, 2010. - 258 с.
12. Дробуш І.В. Функції органів місцевого самоврядування в Україні: монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 244 с.
13. Жан Шарль Адре. Огляд місцевого самоврядування у Франції / Жан Шарль Адре. Переклад. – К.: ПСП, 1994. – 132 с.
14. Железняк Н. А. Правові та організаційні форми діяльності Міністерства юстиції України у здійсненні державної правової політики (теоретичні та практичні питання) : автореф. дис... канд. юрид. наук. К., 2005. 21 с.
15. Колеснік Т.Є. Особливості взаємодії органів прокуратури з іншими органами державної влади в Україні [Текст] / Т.Є. Колеснік // Право і суспільство. – 2015. – №3. – С. 14–21.
16. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 350с.
17. Корнієнко М. Місцеве самоврядування та урядова вертикаль / М. Корнієнко // Місцеве самоврядування. – 2007. - №3-4. – С.40-41

18. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право України. Навчальний посіб. – К.: Атіка, 2003. – 672 с.
19. Лялюк О.Ю. Деякі питання взаємовідносин органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки, судовими органами та органами юстиції // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2016. - № 31. – С. 61-72.
20. Лялюк О.Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні: монографія. – Х.: Право, 2008. – 288 с.
21. Любченко П.М., Семко С.О. Організаційні форми роботи представницьких органів місцевого самоврядування: монографія. – Х.: Право, 2012. – 216 с.
22. Любченко П.М. Компетенція суб'єктів місцевого самоврядування. – Х: ООО «Модель всесвіту», 2001. – 224 с.
23. Мерза О. Теоретичні підходи до розуміння сутності органів юстиції в сучасних умовах / О. Мерза // Ефективність державного управління. – 2018. – Вип. 2. – С. 58-64. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2018_2_8
24. Мостова І. Конфлікт інтересів: урегулювання // Держслужбовець. – 2020, вересень. - № 9.
25. Мацокін А. Типові помилки під час врегулювання конфлікту інтересів // Держслужбовець. – 2020, серпень. - №8.
26. Онопчук І. Ю. Конституційно-правові засади статусу Міністерства юстиції України в системі виконавчої влади // Правове регулювання економіки : зб. наук. пр. № 9 / відп. ред. В. Ф. Опришко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ “Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана”. К. : [б. в.], 2009. С. 101—110
27. Петришина М.О. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування: монографія. – Х.: Право, 2011. – 232 с.
28. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: монографія / за ред. Ю.М. Тодики. – Х.: Право, 2009. – 540 с.

29. Програма надання безоплатної правової допомоги: розроблення, планування, виконання, звітування / Гриб О., Єрошенко К., Ільчишен М., Ніколаїшин М., Охріменко В., Писарев Я., Стець Н. — К., 2017. — 54с.
30. Серьогіна С.Г. Структурні та компетенційні проблеми організації місцевого самоврядування в Україні // Державне будівництво та місцеве самоврядування. — 2001. — Вип. 1. — С. 106-118.
31. Тюрін С. Є. Поняття й ознаки взаємодії органів юстиції України // Право і безпека. 2013. № 2 (49). С. 100—105.
32. Шемшученко Ю.С. Юстиція // Юридична енциклопедія : в 6 т. Т. 6 : Т – Я. К. : Українська енциклопедія імені М. П. Бажана. 2004. С. 499.
33. Щебетун І.С. Організаційно-правові гарантії місцевого самоврядування в Україні: монографія. — Донецьк: Дельта, 2002. — 208 с.

Додаткова література

1. Адміністративні послуги: стан і перспективи реформування. Збірник матеріалів / [Тимошук В.П., Добрянська Н.Л., Курінний О.В., Школьний Є.О. та ін.] / Заг. ред. Тимошука В.П., Курінного О.В. — К., 2015. — 428 с.
2. Бондаренко К. Реформування галузі юстиції на сучасному етапі розвитку української держави // Підприємництво, господарство і право. — 2016. — Вип.1. — с. 92-97.
3. Буханевич О.М. Проблеми надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. — 2015. - № 14. — Т.1 — С. 71-73
4. Величко В.О. Надання адміністративних послуг як функція органів місцевого самоврядування // Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С.Г. Серьогіна та ін. - Харків: Право, 2018. — Вип. 35. — С. 68-82.
5. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування у межах нової системи територіальної організації влади в Україні. / Національний інститут стратегічних досліджень — К., 2011. — 54 с.

6. Гуненкова О. Адміністративні муніципальні послуги як особливий вид діяльності органів місцевого самоврядування // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2016. - № 16/17. – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk16/fail/Gunenкова.pdf
7. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: Монографія / Кол. авт.; відпов. ред. – проф. Н.Р. Нижник. // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України, 2006. – 448 с.
8. Іванова Т.В., Піддубна Л.П. Муніципальне діловодство: навч. посібник. – К.: Либідь, 2004. – 312 с.
9. Інститут муніципальної поліції умовах децентралізації державної влади в Україні: питання визначення правового статусу та організації діяльності // І.І. Бодрова, О.Ю. Лялюк. – Х.: Юрайт, 2014. – 128 с.
10. Кириченко Ю.М. Поняття та структура адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування // Юридичний бюлетень. – 2018. – Вип. 7. – Ч. 2. – С. 41-47.
11. Ковбас І.В. Щодо функцій органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права // Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. - № 2. – С. 135-138.
12. Кравченко В. Розмежування повноважень за чіткими критеріями / В. Кравченко // Місьцеве самоврядування. – 2007. – № 5. – С. 47-52
13. Новак А.О. Порівняльно-правовий аналіз делегування повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування в Україні та країнах-членах ЄС // Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фах вид. – 2014. – Вип. 2(6): tlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/06/Novak_A.O..pdf.
14. Прієшкіна О.В. Місьцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії: навч. посіб. – К.: Кондор, 2004. – 336 с.
15. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина: Навчальний посібник.- К.: Атіка, 2004. - 464 с.

16. Розвиток форм безпосередньої демократії в Україні: аналіз доцільності та перспектив застосування : аналіт. доп. / [Павленко І. А., Даниляк О. О., Макаров Г. В., Руденко А. В.]. – Київ : НІСД, 2019. – 65 с.

17. Структурно-функціональне забезпечення діяльності територіальних органів влади / Н.М. Мельтюхова, В.В. Корженко, Г.С. Одінцева та ін.; За заг. ред. Н.М. Мельтюхової. – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2007. – 244 с.

18. Фролов О.О. Принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування в Україні: конституційно-правове регулювання і практика реалізації : монографія. – Х.: Юрайт, 2014. – 192 с.

19. Центри надання адміністративних послуг: створення та організація діяльності: / [Бригілевич І.І., Ванько С.І., Загайний В.А., Коліушко І.Б., Курінний О.В., Стоян В.О., Тимощук В.П., Шиманке Д.] / За заг. ред. Тимощука В.П. – Київ, СПД Москаленко О.М., 2010. – 440 с.; - видання 2-ге, доповнене і доопрацьоване. – Київ, 2011. – 432 с.

20. Чернецька О.В. Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад за законодавством України: Монографія. – К. Видавничий дім «Скіф», КНТ, 2008. – 144 с.

21. Шайтуро О. Органи місцевого самоврядування як суб'єкт протидії злочинності: правове регулювання // Адміністративне право і процес. – 2018. - № 12. – С. 213-217.

22. Янчук А.О. До питання про окремі аспекти децентралізації в Україні // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. - № 3. – С. 35-41.

Інтернет-ресурси:

1. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws> - Законодавство України;
2. <http://portal.rada.gov.ua/> - Верховна Рада України;
3. <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України;
4. <http://www.president.gov.ua/> - Президент України;
5. <http://www.kmu.gov.ua/control/> - Кабінет Міністрів України;

6. <http://www.minjust.gov.ua/> - Міністерство юстиції України.

СЕНМК:

<https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/>;

Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції».